Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2010, sp. zn. 8 Tdo 797/2010, ECLI:CZ:NS:2010:8.TDO.797.2010.1

Číslo: 53/2011

Právní věta:

I. Za situace, kdy byl čin spáchán za účinnosti trestního zákona č. 140/1961 Sb. a trestní řízení se vedlo zčásti v době před účinností nového trestního zákoníku (do 1. 1. 2010) a bylo skončeno až za účinnosti trestního zákoníku, tj. po 1. 1. 2010, přičemž ve smyslu § 2 odst. 1 tr. zákoníku je pro obviněného příznivější právní posouzení činu podle trestního zákoníku, tak se podle nové právní úpravy z § 34 odst. 1 tr. zákoníku odvozená délka promlčecí doby (která je přitom kratší než podle předchozí úpravy v ustanovení § 67 odst. 1 tr. zák.) uplatní toliko do budoucnosti, tzn. pouze ve vztahu k době, která běží od účinnosti nového trestního zákoníku, resp. od poslední skutečnosti přerušující běh promlčecí doby podle dřívějšího ustanovení § 67 odst. 3 písm. a), b) tr. zák.

Účinky procesních úkonů učiněných před 1. 1. 2010, jimiž v souladu se zákonem, tj. s ustanovením § 67 odst. 3 písm. a), b) tr. zák., došlo k přerušení promlčecí doby se novým trestním zákoníkem zpětně neruší, byť jde o úkony, s nimiž od 1. 1. 2011 již není spojeno přerušení promlčecí doby ve smyslu ustanovení § 34 odst. 4 písm. a) b) tr. zákoníku (k tomu srov. rozhodnutí č. 59/2009 Sb. rozh. tr.).

II. Pro počátek běhu promlčecí doby (§ 34 odst. 2 tr. zákoníku) je u pokusu trestného činu rozhodný okamžik, kdy pachatel ukončil jednání bezprostředně směřující k dokonání trestného činu ve smyslu ustanovení § 21 odst. 1 tr. zákoníku.

V případě, že tzv. nepřímý pachatel k provedení činu, který zůstal ve stadiu pokusu, užil jiné osoby ve smyslu ustanovení § 22 odst. 2 tr. zákoníku, tak je pro počátek běhu promlčecí doby rozhodný okamžik ukončení jednání ze strany této osoby (tzv. živého nástroje).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.07.2010

Spisová značka: 8 Tdo 797/2010

Číslo rozhodnutí: 53

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Časová působnost, Nepřímý pachatel, Pokus trestného činu, Promlčení trestní odpovědnosti

Předpisy: § 2 odst. 1 tr. zákoník
§ 21 odst. 1 tr. zákoník
§ 22 odst. 2 tr. zákoník
§ 34 odst. 1 tr. zákoník

§ 34 odst. 2 tr. zákoník
§ 34 odst. 4 tr. zákoník

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání nejvyšší státní zástupkyně podanému v neprospěch obviněného E. K. zrušil usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 9 To 60/2010 a tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Okresním soudem v Mladé Boleslavi ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. 2 T 89/2009, byl obviněný E. K. uznán vinným pokusem trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 250 odst. 1, 2 tr. zák., jehož se podle popsaných skutkových zjištění dopustil tím, že v úmyslu získat neoprávněný majetkový prospěch na úkor pojišťovny, jako uživatel vozidla zn. Škoda Fabia RS 1.9 TDi, jež mu bylo zapůjčeno jeho majitelkou H. V., zneužil vzniklé situace, a to vloupání do shora uvedeného vozidla, k němuž došlo dne 6. 12. 2004 v M. B., a na Obvodním oddělení Policie České republiky v M. B. dne 6. 12. 2004 nepravdivě oznámil odcizení dílů vozidla, a to sportovního sedadla spolujezdce PKN a CD měniče, které však ještě před oznámením krádeže z vozidla odmontoval, a které posléze vrátil zpět do vozidla, načež přiměl svou družku a majitelku vozidla H. V., aby na pojišťovně uplatnila nárok na pojistné plnění ze vzniklé pojistné události, což H. V., která obviněnému důvěřovala a považovala za pravdivá jeho tvrzení o okolnostech a rozsahu pojistné události, učinila a dne 14. 12. 2004 v P. v makléřské společnosti MT K. servis, s. r. o., písemně uplatnila podle pojistné smlouvy ze dne 9. 12. 2003 nárok na pojistné plnění z pojistné události spočívající ve vloupání do vozidla a v odcizení věcí, mezi kterými však nevědomě, v souladu s pokynem obviněného uvedla nepravdivě i sportovní sedadlo spolujezdce a CD měnič, v důsledku čehož příslušní pracovníci pojišťovny T., a. s., B., v domnění, že se jedná o řádně uplatněný nárok na pojistné plnění, zahájili likvidační řízení pojistné události, přičemž stanovili výši pojistného plnění za údajně odcizené sportovní sedalo spolujezdce a CD měnič na 44 833 Kč, avšak následně pojistné plnění nebylo vyplaceno neboť bylo zjištěno, že při oznámení pojistné události byly uvedeny nepravdivé údaje.

Za uvedený pokus trestného činu obviněného odsoudil podle § 250 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. výkon tohoto trestu podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání dvou roků.

Obviněný proti tomuto rozsudku podal odvolání, o němž Krajský soud v Praze usnesením ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 9 To 60/2010, rozhodl tak, že podle § 257 odst. 1 písm. c) tr. ř. zrušil uvedený rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu a podle § 223 odst. 1 tr. ř. z důvodu § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř. zastavil trestní stíhání obviněného pro shora popsaný skutek, v němž byl spatřován pokus přečinu podvodu podle § 21 odst. 1, § 209 odst. 1 trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších změn (dále jen „tr. zákoník“).

V odůvodnění tohoto rozhodnutí odvolací soud vysvětlil, že se zřetelem na nabytí účinnosti trestního zákoníku dnem 1. 1. 2010, se zabýval ve smyslu § 2 odst. 1 tr. zákoníku otázkou, kterou právní úpravu lze v případě uvedeného skutku použít, a dospěl k závěru, že pro obviněného je příznivější posouzení činu jako pokusu přečinu podle § 21 odst. 1, § 209 odst. 1 tr. zákoníku, u kterého je mírnější trestní sazba, než byla u původní kvalifikace podle pokusu trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 250 odst. 2 tr. zák. (trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších změn). Při zkoumání promlčení shledal, že trestní stíhání bylo zahájeno po uplynutí tříleté promlčecí doby stanovené v § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, která začala běžet od ukončení pokusu podvodu, což je

v dané věci od 9. 12. 2005, kdy došlo k zániku pojistné smlouvy, k níž se podvodné jednání vztahovalo. Promlčecí doba tak uplynula podle odvolacího soudu dne 9. 12. 2008, přičemž k zahájení trestního stíhání došlo dne 8. 4. 2009, kdy byl návrh na potrestání doručen soudu.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala nejvyšší státní zástupkyně v neprospěch obviněného z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. f), g) tr. ř. dovolání. Neztotožnila se se závěrem odvolacího soudu, že bylo v uvedené trestní věci, poté, co odvolací soud použil právní kvalifikaci podle § 209 tr. zákoníku, trestní stíhání promlčeno. Podle dovolatelky odvolací soud nesprávně na zjištěný skutkový stav věci aplikoval § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku a učinil nesprávný závěr, že došlo v důsledku promlčení k zániku trestní odpovědnosti obviněného. Vyjádřila názor, že procesním úkonem spočívajícím v doručení návrhu na potrestání soudu došlo k přerušení promlčení podle § 67 odst. 3 písm. a) tr. zák. a začala běžet nová promlčecí doba, která neskončila před 1. 1. 2010, kdy nabyl účinnosti trestní zákoník. Pokud došlo v průběhu doby ke změně právní kvalifikace, je tato změna z hlediska uplatnění institutu promlčení trestního stíhání podle § 67 tr. zák., resp. § 34 tr. zákoníku nevýznamná, event. může mít vliv jen na další běh promlčecí doby. Dovolatelka zdůraznila, že ustanovení upravující časovou působnost trestního zákoníku není možno vykládat tak široce, aby s odkazem na toto zákonné ustanovení byly při posuzování podmínek promlčení v případě změny právního posouzení skutku fakticky dodatečně anulovány procesní účinky úkonů uvedených v ustanovení § 67 odst. 3 písm. a) tr. zák., které byly provedeny za účinnosti dřívějšího znění trestního zákona řádně a před skončením tehdy zákonem upravené promlčecí lhůty. Na podporu tohoto názoru poukázala na obdobné závěry vyjádřené v usneseních Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1114/2008, 6 Tdo 584/2004, a v odborné literatuře (Šámal, P., a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 382 a Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 1. vydání. Praha: Leges, 2009 s. 59). Z uvedených důvodů shledala závěry odvolacího soudu nesprávnými pro chybnou interpretaci otázky časové působnosti trestního zákoníku v souvislosti s problematikou promlčení trestní odpovědnosti obviněného.

Z uvedených důvodů v závěru dovolání navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínek § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil dovoláním napadené rozhodnutí Krajského soudu v Praze, jakož i všechna rozhodnutí na ně obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal, aby Krajský soud v Praze věc znovu v potřebném rozsahu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací podle § 265c tr. ř. nejprve shledal, že dovolání nejvyšší státní zástupkyně je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou v souladu s ustanovením § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

S ohledem na zásadu, že dovolání lze podat jen z důvodů taxativně uvedených v § 265b tr. ř., jejichž existence je podmínkou pro provedení přezkumu dovolacím soudem, Nejvyšší soud se zaměřením na tuto otázku posuzoval obsah podaného dovolání z hlediska označených dovolacích důvodů a konstatuje, že podle dovolacího důvodu § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. lze dovolání podat, pokud bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí. Nejvyšší státní zástupkyně své dovolání opřela též o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle něhož lze dovolání podat, spočívá-li rozhodnutí na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Jestliže dovolatelka v dovolání vytýkala, že bylo v rozporu se zákonem rozhodnuto o zastavení trestního stíhání obviněného E. K., který měl být uznán vinným pokusem přečinu podvodu podle § 21 odst. 1, § 209 odst. 1 tr. zákoníku, Nejvyšší soud tyto výhrady považoval za uplatněné v souladu s označenými dovolacími důvody.

Podstatnou otázkou, jíž se dovolání týká, je posouzení, zda došlo k promlčení trestní odpovědnosti obviněného za trestný čin uplynutím doby stanovené zákonem za situace, kdy byl čin spáchán za účinnosti předchozí právní úpravy a trestní řízení, a to až do doby, kdy byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek, se vedlo v době za účinnosti trestního zákona č. 140/1961 Sb. (do 31. 12. 2009), avšak odvolací soud rozhodoval již v době účinnosti trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. (tj. po 1. 1. 2010).

Jak bylo výše uvedeno, odvolací soud v tomto případě shledal, že pro obviněného je příznivější (§ 2 odst. 1 tr. zákoníku, § 16 odst. 1 tr. zák.) použití trestního zákoníku (tj. pozdějšího zákona), podle něhož čin obviněného právně posoudil.

Právním problémem zde je, zda se v tomto případě posuzuje promlčecí doba od počátku jejího běhu podle nové právní úpravy vycházející z ustanovení § 34 tr. zákoníku, což by znamenalo, že by se počítala i zpětně celá podle nové právní úpravy (což je varianta, kterou zvolil odvolací soud), anebo toto nové ustanovení lze aplikovat až od 1. 1. 2010, kdy nastala účinnost tohoto nového právního předpisu s tím, že se na promlčecí dobu uplynulou do 31. 12. 2009 užijí podmínky promlčení, jak byly upraveny předchozí právní normou podle § 67 tr. zák. (jak vyžaduje v dovolání nejvyšší státní zástupkyně).

Pro vyvození správných závěrů je nutné nejprve poukázat na obecnou úpravu promlčení.

Podle § 67 odst. 1 tr. zák. zaniká trestnost činu uplynutím promlčecí doby, která je konkrétně uvedena v písm. a) až d) cit. ustanovení. V projednávané trestní věci, v níž byl čin obviněného podle této původní právní úpravy posouzen jako pokus trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 250 odst. 1, 2 tr. zák., u něhož zákon ve zvláštní části stanoví trest odnětí svobody šest měsíců až tři roky, byla podle § 67 odst. 1 písm. c) tr. zák. promlčecí doba stanovena na pět let. Z dikce tohoto ustanovení plyne, že při promlčení trestního stíhání zaniká trestní odpovědnost pachatele trestného činu uplynutím doby stanovené zákonem.

Okolnosti, které mají vliv na běh promlčecí doby, uváděl trestní zákon č. 140/1961 Sb. v § 67 odst. 2 až 4 tr. zák. Podle § 67 odst. 3 písm. a) tr. zák. se promlčení trestního stíhání přerušuje sdělením obvinění pro trestný čin, o jehož promlčení jde, jakož i po něm následujícími úkony policejního orgánu, státního zástupce nebo soudu směřujícími k trestnímu stíhání pachatele. Podle tohoto ustanovení se promlčení trestního stíhání přerušuje a začíná proto běžet nová promlčecí doba jednak sdělením obvinění pro trestný čin, o jehož promlčení jde, jakož i po něm následujícími úkony policejního orgánu, státního zástupce nebo soudu směřujícími k trestnímu stíhání pachatele, a jednak spácháním nového trestného činu, na který zákon stanoví trest stejný nebo přísnější.

Trestní zákoník upravuje promlčení v ustanovení § 34 tr. zákoníku, kde v odstavci 1 písmeno a) až e) stanoví délku promlčecí doby s ohledem na horní hranice trestní sazby odnětí svobody stanovené trestním zákoníkem.

Vzhledem k tomu, že na čin, jímž byl obviněný uznán vinným, dopadá od 1. 1. 2010 právní posouzení pokusu přečinu podvodu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 209 odst. 1 tr. zákoníku, u něhož je stanoven trest odnětí svobody až na dva roky, činí u něj promlčecí doba podle § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku tři léta.

Podle § 34 odst. 2 tr. zákoníku promlčecí doba počíná běžet u trestných činů, u nichž je znakem účinek anebo u nichž je účinek znakem kvalifikované skutkové podstaty, od okamžiku, kdy takový účinek nastal; u ostatních trestných činů počíná běžet promlčecí doba od ukončení jednání. Účastníkovi počíná běžet promlčecí doba od ukončení činu hlavního pachatele. Promlčecí doba se podle § 34 odst. 4 tr. zákoníku přerušuje; a) zahájením trestního stíhání pro trestný čin, o jehož

promlčení jde, jakož i po něm následujícím vzetím do vazby, vydáním příkazu k zatčení, zatýkacího rozkazu nebo evropského zatýkacího rozkazu, podáním obžaloby, návrhu na potrestání, vyhlášením odsuzujícího rozsudku pro tento trestný čin nebo doručením trestního příkazu pro takový trestný čin obviněnému, nebo b) spáchal-li pachatel v promlčecí době trestný čin nový, na který trestní zákon stanoví trest stejný nebo přísnější. V § 34 odst. 5 tr. zákoníku je uvedeno, že přerušením promlčecí doby počíná promlčecí doba nová.

Na tyto hmotněprávní podmínky navazuje procesní ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř., podle něhož trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, je-li trestní stíhání promlčeno.

Pro počátek běhu promlčení doby je rozhodné, že i když ji nyní trestní zákoník v ustanovení § 34 odst. 2 výslovně upravuje, činí tak v souladu s dosavadními závěry, k nimž dospěla trestněprávní teorie. Začíná tedy běžet zásadně od okamžiku, kdy pachatel ukončil jednání, které je znakem objektivní stránky příslušné skutkové podstaty trestného činu, o promlčení jehož trestní odpovědnosti jde, bez ohledu na to, kdy nastal nebo měl nastat následek, což platí jen u trestných činů, u kterých není účinek znakem základní nebo kvalifikované skutkové podstaty. Okamžik ukončení jednání je rovněž rozhodný pro počátek běhu promlčecí doby u pokusu, u něhož promlčecí doba počíná běžet od okamžiku, kdy pachatel ukončil jednání bezprostředně směřující k dokonání trestného činu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku (viz Šámal, P. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 389).

S ohledem na popis skutku považuje Nejvyšší soud za nutné nejprve uvést, že pokud odvolací soud za okamžik, kdy ve smyslu § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku začala běžet promlčecí lhůta, považoval den 9. 12. 2005, kdy zanikla pojistná smlouva, k níž podvodné jednání směřovalo, jsou tyto závěry s odkazem na uvedené právní hlediska nesprávné, protože uvedeným datem, k němuž zanikla pojistná smlouva, nedošlo k ukončení jednání u pokusu přečinu podvodu podle § 21 odst. 1, § 209 odst. 1 tr. zákoníku, ale za takový okamžik je nutno považovat den 14. 12. 2004. Podle skutkových zjištění popsaných soudem prvního stupně se totiž obviněný pokusu uvedeného přečinu dopustil tak, že poté, co zneužil vloupání do uvedeného vozidla, k němuž došlo dne 6. 12. 2004, na Obvodním oddělení Policie České republiky v M. B. dne 6. 12. 2004 nepravdivě oznámil odcizení dílů vozidla, které však ještě před oznámením krádeže z vozidla sám odmontoval, pak přiměl svou družku a majitelku vozidla H. V., aby na pojišťovně uplatnila nárok na pojistné plnění ze vzniklé pojistné události, což H. V., která považovala za pravdivá jeho tvrzení o okolnostech pojistné události, učinila a dne 14. 12. 2004 u společnosti MT K. servis, s. r. o., písemně uplatnila podle pojistné smlouvy nárok na pojistné plnění. Jeho jednání, kterým směřoval k tomu, aby bylo neoprávněně pojišťovnou poskytnuto plnění i za věci, které se nestaly podkladem pojistné události, protože je sám z auta odstranil, bylo ukončeno tím, že na základě jeho nepravdivých skutečností majitelka vozidla uplatnila u pojišťovny nárok na plnění. Tímto okamžikem byl právě den 14. 12. 2004.

Je tedy nutné podotknout, že v projednávané věci promlčecí doba počala plynout dne 14. 12. 2004 a podle obsahu spisu byla ve smyslu § 34 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku, ale obdobně též i podle § 67 odst. 3 písm. a) tr. zák. přerušena tím, že bylo zahájeno trestní stíhání pro trestný čin, o jehož promlčení jde, k čemuž došlo. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci bylo vedeno zkrácené přípravné řízení podle § 314b odst. 1 poslední věta tr. ř., tento okamžik (přerušení běhu promlčecí lhůty) nastal tím, že byl návrh státního zástupce na potrestání doručen soudu. Soud prvního stupně tento návrh obdržel dne 8. 4. 2009. Jestliže z uvedených hledisek odvolací soud za okamžik, kdy ve věci nastalo přerušení běhu promlčení doby, považoval právě tento den, je uvedená úvaha správná.

Za nesprávné a v rozporu s dosavadní soudní praxí i právní teorií Nejvyšší soud považoval, pokud odvolací soud shledal, že bylo předmětné trestní stíhání promlčeno, protože uplynula promlčecí doba. Takový závěr odvolací soud učinil proto, že vycházel z úvahy, že při použití § 209 odst. 1 tr.

zákoníku je podle § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku stanovena promlčecí doba tří let a tato skončila ještě před tím, než byl dne 8. 4. 2009 podán návrh na potrestání k soudu prvního stupně, jenž byl prvním úkonem, který běh promlčecí doby přerušoval. Odvolací soud za podklad své úvahy vzal to, že byl počátek promlčecí doby počítán od 9. 12. 2005 a tato uplynula dne 9. 12. 2008. Stejný účinek by nastal i v případě, pokud by byl za počátek běhu promlčecí doby brán správně den 14. 12. 2004 (jak shora dovodil Nejvyšší soud). V takovém případě by vycházeje z názoru preferovaného odvolacím soudem, promlčecí doba uplynula dne 14. 12. 2007, tedy rovněž před zahájením trestního stíhání dne 4. 8. 2009. Rozhodné tedy je, že odvolací soud pro svůj závěr o promlčení trestního stíhání vycházel z úvahy, že při použití nového trestního zákoníku, se promlčecí doba, jejíž délka je též vymezena podle trestního zákoníku, vztahuje na celé trestní řízení a nepřihlíží se k tomu, že část řízení proběhla za podmínek promlčení podle staré právní úpravy. Proto odvolací soud, i když bylo zčásti řízení vedeno podle staré právní úpravy, aplikoval od počátku běhu promlčecí doby podle ustanovení § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku stanovící dobu tří let. Do úvahy tudíž vůbec nebral, že převážná část trestního řízení probíhala za účinnosti předchozí právní úpravy (tj. zapomínek stanovených § 67 tr. zák., podle níž se však na trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. vztahovala promlčecí doba delší, v trvání pěti let [§ 67 odst. 1 písm. c) tr. zák].

Nejvyšší soud se s těmito úvahami odvolacího soudu neztotožnil a považuje za nutné poukázat na stávající rozhodovací praxi soudů, podle níž zahájením trestního stíhání (sdělením obvinění) se přerušuje běh promlčecí doby a ohledně stíhaného činu počíná běžet nová promlčecí doba. Jestliže pouze v důsledku změny trestního zákona dojde v průběhu trestního stíhání ke zmírnění právní kvalifikace již stíhaného činu, pak tato okolnost vzhledem k ustanovení § 34 odst. 1 tr. zákoníku promítne do kratší promlčecí doby, jejíž počátek vyplývá z ustanovení § 34 odst. 5 tr. zákoníku. Změnou trestního zákona se zpětně neruší účinky úkonů, které byly učiněny podle dřívější právní úpravy a jež způsobily přerušení promlčecí doby (srov. rozhodnutí č. 59/2009 Sb. rozh. tr.). Obsahově shodný názor byl vysloven např. i v nepublikovaném rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2004, sp. zn. 6 Tdo 584/2004.

Podle těchto rozhodnutí je podstatné, že trestní stíhání podle původní právní úpravy bylo zahájeno a vedeno v souladu s takovou právní úpravou, a v souladu s tehdy platným právem počala též běžet promlčecí doba, jejíž délka se odvíjela od právní úpravy v době jejího běhu aplikované. Pokud teprve v průběhu této promlčecí doby došlo ke změně trestního zákona, a tím i ke změně právní kvalifikace, měla tato změna vliv jen na délku nové promlčecí doby, aniž by rušila účinky, které nastaly již ve vztahu k promlčení podle původní právní kvalifikace a v souladu s ní i počítané délky promlčecí doby.

Z této právní úvahy vychází i odborná literatura a lze odkázat např. na Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 59, kde je k výkladu časové působnosti mimo jiné uvedeno, že „Kořeny zásady zákazu retroaktivity v neprospěch obviněného sahají nejen k právní jistotě občanů, ale dotýkají se samých přirozených mezí možnosti právní regulace. Jestliže je totiž zákon ze své podstaty souborem zákazů určitého chování a sankcí za nedodržení tohoto chování, je třeba si uvědomit, že tyto zákazy mohou z podstaty věci působit pouze do budoucna. Žádný zákon nemůže následně zakázat něco, co se už v minulosti stalo v souladu s právem.“

Lze poukázat i na další v odborné literatuře uvedený obdobný názor, že „existenci okolností, které mají vliv na běh promlčecí doby (její stavení, přerušení), je třeba posuzovat s ohledem na časovou působnost zákona ve smyslu § 2 tr. zákoníku. Zahájením trestního stíhání (resp. dříve sdělením obvinění) se přerušuje běh promlčecí doby a ohledně stíhaného činu počíná běžet nová promlčecí doba [§ 34 odst. 4 písm. a), odst. 5 tr. zákoníku]. Pokud však pouze v důsledku změny trestního zákona (např. novelou ustanovení § 138 tr. zákoníku vymezujícího výši jednotlivých kategorií škody) dojde v průběhu trestního stíhání ke změně právní kvalifikace (k jejímu zmírnění) již stíhaného činu, pak tato okolnost, i když se vzhledem k ustanovení § 34 odst. 1 tr. zákoníku promítne do jiné (kratší) promlčecí doby, je podle § 2 odst. 1 tr. zákoníku významná jen pro konec nové (kratší) promlčecí

doby, jejíž počátek vyplývá z ustanovení § 34 odst. 5 tr. zákoníku. Došlo-li tedy k zahájení trestního stíhání před uplynutím dřívější (delší) promlčecí doby, pak změna právní kvalifikace činu vyvolaná jen změnou trestního zákona již nemá vliv na délku této dřívější promlčecí doby a na skutečnost, že již byla přerušena zahájením trestního stíhání (viz Šámal, P. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 382).

Ze všech těchto právních názorů je patrné, že podle nové právní úpravy odvozená délka promlčecí doby (která je kratší, než která byla podle předchozí úpravy), může být použita toliko do budoucnosti, tzn. pouze ve vztahu k době po účinnosti nového trestního zákoníku. Nemůže se proto podle ní posuzovat zpětně, do minulosti otázka promlčení, pokud bylo promlčení podle předchozí právní úpravy uplatňováno v souladu se zákonem.

Není tím narušena ani právní jistota občanů, a nelze takovou skutečnost považovat ani za rozpornou s principem zákazu retroaktivity vyjádřeným v § 2 odst. 1 tr. zákoníku, protože užití mírnější, resp. kratší promlčecí doby vycházející z tohoto principu, se bude realizovat po celou dobu, co je předmětná nová právní norma účinná, tj. v daném případě od 1. 1. 2010, kdy trestní zákoník nabyl účinnosti. Nemůže se však podle ní přehodnocovat již v minulosti proběhlá promlčecí doba, které počala běžet, běžela a byla přerušena v souladu s původní zákonnou právní úpravou.

Nejvyšší soud v souladu s těmito právními názory, s nimiž se ztotožnil a podle nichž i v této projednávané věci otázku promlčení posuzoval, shledal, že závěr odvolacího soudu se s rozvedenými hledisky a kritérii neshoduje. Rozhodnutí, proti němuž dovolání, které je důvodné, směřuje, není správné, a protože nemohlo obstát, Nejvyšší soud rozhodl tak, že napadené usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 9 To 60/2010 podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil, jakož i další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.